

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXVIII. De Officio Vicarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

stitutio eorum, qui à patronis præsentantur, ad eum non spectat jure communi.

Duplex est, alter habens in civitate Episcopali sacerdotalis officii directionem, & venit nomine Decani Urbanicæ. 3. eod. alter, qui extra sedem Episcopalem presbyterorum aliorumque Clericorum, & plebis mores observat, delectus ad Episcopum refert, c. fin. h. 1. & vocatur Decanus Ruralis.

TITULUS XXV.

De Officio Primicerii.

SUMMARIUM.

1. Primicerius quis, & unde dicitur.
2. Ejus officium.

Primicerii nomen aliqui compositum existimant, quasi primus in cera sive ceratis tabulis, aut scripturâ positus. Quod licet videatur rei respondere, rectius tamen dicitur esse simplex, & denotare primum in aliqua dignitate officio, aut ordine, utcerius tantum sit productio nominis: quod & probat Cujac. ad tit. Cod. de Primicerii lib. 12. & Brisson. in lexico. Primicerius Frequens est hoc verbum in textibus juris civilis. Sic Primicerius defensorum, protectorum, domesticorum, & similibus. Hic denotat primum inter Clericos, & Diaconos, quibus præest in docendo, & quorum curam habet, Deo pro animabus eorum rationem redditurus Ad eum spectat ordo & modus canendi, de quibus cap. unico hoc tit. & can. 1. §. ad primicerium Dist. 25.

TITULUS XXVI.

De Officio Sacristæ.

SUMMARIUM.

Sacris rebus custodiendis præpositus Sacrista, cui incumbit cura sacrorum vasorum, vestimentorum, sacri etiam thesauri (unde & Thesaurarius dicitur) ac luminarium. Subest Archidiacono cap. hoc tit.

TITULUS XXVI.

De Officio Custodis

Custodis officium multa habet communia cum Sacrista, unde plerisque in locis tantum est alter eorum. Huius est pulsu campanarum ad horas Canonicas convocari curare; pallia, linteamina altaris custodire; lampades, cæteraque luminaria debito tempore accendere & extinguere, c. 1. h. iii. Quæ aliter atque aliter se habent pro locorum consuetudine, quæ rationalis juri scripto derogat, uti dictum supra tit. de Consuet. Hujus etiam est decimas, oblationes inter fratres distribuere c. 2. h. 1. Negligentia ejus corrigitur ab Archidiacono, d. c. 1.

TITULUS XXVIII.

De Officio Vicarii.

SUMMARIUM.

1. Vicarius quis.
2. Sunt & Episcopo sui Vicarii.
3. Vicarii generalis officium & potestas.
4. An beneficia conferre possit.
5. An de causis matrimonialibus cognoscas.
6. An habens potestatem conferendi beneficia possit destituere.
7. Vicarium constituit Episcopus sine Capitulo.
8. Vicarius constituendus Clericus, non laicus.
9. Sacularis, non regularis.
10. Idque vel in causis spiritualibus, vel contentiosis, quæ Officialis dicitur.
11. Vicario huic est ordinaria jurisdictio.
12. Vicarii potestas non est perpetua.
13. Episcopo mortuo creandus novus Vicarius, vel continuandus à capitulo.
14. Vicaria alia perpetua, quæ non nisi una uni concedenda, alia temporalis.
15. Vicarius perpetuus constituitur auctoritate Episcopi.
16. Non potest alium sibi Vicarium perpetuum subrogare.
17. Quo modo destituatur.
18. Vicarius ad tempus ex quibus causis constituitur.

R 3

19. An

19. *An ex consuetudo sit iusta causa*20. *Vicarii huius officium quando cesset.*

1. Vicarius est, qui vices alienas gerit. Est huic locus in beneficiis Ecclesiasticis, non obstante, quod quilibet officio per se fungi debeat, *inf. tit. de Cler. non resident.* Sunt enim causae, quae aliud permittunt, uti in *c.*
2. *Extirpanda* §. qui vero *inf. de praben.* Sic Episcopo sunt sui Vicarii, non tantum qui nomen proprium & administrationem certam ex canonum praescripto habent, ut Archidiaconi, Archipresbyteri, quales & Vicarii Episcopi possent appellari, sed ab Episcopo, aut ejus auctoritate constituuntur, & quibus vices suas demandat, ad sublevamen operum, tam in iis, quae sunt voluntariae jurisdictionis, quam contentiosae.
3. Generaliter constitutus in spiritualibus & temporalibus, dicitur Vicarius Generalis, qui, exceptis iis, quae sunt Ordinis, nisi sit Episcopus, potest vices Episcopi gerere, modo mandatum speciale non requirant: neque enim in concessione generali ea veniunt, quae non esset quis in specie concessurus, *c. 3. eod. in 6.* Hinc generaliter mandata causarum cognitione, non venire potestatem inquirendi, corrigendi, puniendi excessus, admovendi à beneficiis & administrationibus, dicitur in *c. 2. eod. in 6.* Hinc & beneficia conferendi potestas non est vicario, *d. c. 3.* Quod intellige de iis, quae spectant ad liberam Episcopi collationem, non etiam de iis, quae non sunt liberae collationis. Potest autem Vicarius à patronis praesentatos instituere, cum illa res contineat nullum vel exiguum praedictum Episcopi, *c. 1. de Instit. in 6.* Ex eadem ratione & confirmat electos, cum hoc Capitulo Sede vacante liceat, *c. Cum olim 14. inf. tit. 33 de Majorit. & Obed.* Ex mandato speciali quoniam possit beneficia conferre non est dubium, cum res talis sit, quae per alium recte expediatur.
5. Controversitur, An causas conjugales matrimoniales? R. Hoc aliquos negare, quasi huiusmodi cognitio sit propria Episcopi. Contra tamen velle Abbatem in *c. fin. de Cognat. spirit. per text. ibi* quam opinionem probat. & sequitur Covart. *de matrim. p. 2. cap. 8. §. 12. num. 2.* estque horum opinio probabilior. Queritur etiam, An ex mandato speciali

habens potestatem conferendi beneficia, possit debitur? R. Non posse, quod mandatum non extendatur ultra, quam continet, nec insit, uti patet ex eo, quod multis inferioribus sit potestas conferendi beneficia, quibus non est eadem auferendi. Confessiones excipere, concionari, & similia exequi quoniam illi liceat, non est dubium.

Vicarium constituere est Episcopi, etiam sine consensu Capituli, ut tradit Hostiens. *hic in Summa sub n. 4.* quem sequitur Abbas in *cap. pen. 4. hoc tit.* addens ita habere consuetudinem, eamque servandam, *c. 6. inf. de his qua sunt à Prelato.* Clericus tamen sit, non conjugatus; habitu Clericali incedens, non laicus: nam si sociantur Pontificibus administratione Ecclesiae, non debent discrepare professione, aut habitu, nec decet etiam laicos habere auctoritatem statuendi quid in Ecclesia, *can. in novacum segg. xvi. q. 7.* Non implicat tamen laicum esse adfessorem Episcopi, Abbas & Felin. in *c. de His & c. Decernimus inf. de Iudic.* Sit item secularis, non regularis, ne hic secularibus se immisceat, nisi ex arbitrio Praelati, Guido Papae *decis. 563.* Exceptum volunt Religiosum mendicantem, ut ne quidem ex consensu Praelati possit adsumi, per *Clement. 5. de Elect.* Sit idoneus aetate, moribus, scientia, Nec unum tantum Vicarium creat Episcopus, sed & plures potest, si causa postulet, quorum unus curet spiritualia qui dicitur Vicarius in spiritualibus, alter principue intendat causas fore contentiosas, quem vulgo Officialem vocamus, qui sit saltem Doctor aut Licentiatum juris Canonici. *Trid. Sess. 14. c. 16. de Reformat. D.* bet autem uterque limites suae potestatis observare, non egredi, nam alias factum non teneret, *arg. l. Diligenter D. Mandati. Rebuff. in forma Vicar. Episcopi n. 4.* Est Vicario huic non delegata, ut vult Goffredus, *hic in Summa n. 1.* sed ordinaria jurisdictione, *Gl. in c. 2. eod. in 6.* Ideoque ejus tribunal unum & idem cum tribunal Episcopi. Unde ab eo ad Episcopum non appellari recipitur, *c. 2. de Consuet. in 6.* quatenus tamen est generalis, nam si sit particularis, quem Foraneum vocant, qualis est, cui extra Sedem Episcopalem certa causarum pars est delegata, tantum delegatam habet jurisdictionem.

Vicarii

- 12 Vicarii potest as non est perpetua, cum potest ab Episcopo revocari, pro eius arbitrio, et am tacite, alium constituendo: imò & in ea sit, quo jurando de eo non revocando, licet revocans non sit immunis à perjurio, *Glof. in c. fin. de Procur. in 6.* Extinguitur etiam morte Episcopi constituentis: eius item excommunicatione, ut dicitur infra *tit. seq.* * In casum verò, quo morte extinguitur, est Capituli intra octo dies alium creare, aut eundem continuare: alias Metropolitanus eum deputabit. *Trid. d. c. 10* ubi Metropolitanæ Ecclesiæ providere, dicitur spectare ad seniores Episcopum in casu defectus Capituli.
- 14 Possunt & Vicarii esse in aliis beneficiis, ita causâ exigente, qui aut perpetuam habeant vicariam, aut etiam temporalem. Perpetua non nisi una uni tribuenda & non habendi beneficium, cum sit instar beneficii *c. 1. & 2. h. r. c. Postulasti 27. sup. de Rescriptis.* Alias incurreret Vicarius penas *cap. de Multa inf. de Præben. & c. Execrabilis de Præben. in Extravag. Ioan. xxii.*
- 15 Constituitur auctoritate Episcopi, à quo & instituitur, in casu, quo habens Canonica-tum, dignitatem, aut simile quid, cui adnexa cura animarum, uti utroque perfungi nequeat: atque ita receptum, ut huic deserviat per vicarium, *c. Extirpanda §. qui vero inf. de Præben.* cui tamquam Rectore incumbat cura animarum, & cui ideo sua pars designanda, cum alteri deserviens de eo sit necesse, *c. 1. de Præben. in 6.*
- 16 Quæritur, An talis Vicarius possit sibi Vicarium perpetuum subrogare? R. Non posse, quia electa industria personæ, quæ non eadem in alio, & an sit examinandum ab Episcopo, cuius est instituire. Nec obstat, quòd procurator lite contestatâ possit alium substituere *c. 1. & 2. de Procurat. in 6.* nam ille est quasi dominus litis factus, nec in eo ita industria personæ inspicitur.
- 17 Destituitur talis, non ad libitum eius, cuius vices gerit, aut successoris, nec portione assignata privari potest, sed per iudicem, si ita causâ postulet, *cap. 13. hoc tit.* Illo, cuius vices gerit, defuncto aut remoto ab officio suo, non finitur jus vicarii: instituitur enim per Episcopum, ab eoque consecutus est jus fir-

um, ut in eo eadem obtineant, quæ in aliis parochiarum Rectoribus.

Ad tempus constituit vicarium Variæ causæ faciunt, velut negotia, quibus implicantur, uti peregrinario ad loca pia, *c. fin. de Voto: ægritudo inf. de Cler. ægrot. absentia, c. Relat. inf. de Cleric. non resid.* aliæ iusta causâ, permittens per substitutum deservire

Quæritur, An consuetudo sit iusta, permittens per substitutum deservire Ecclesiæ? R. Eam in habente curam animarum non esse iustam, cum requiratur personæ industria: in aliis beneficiis posse videri iustam, quòd officium eorum suppleri per alium: atque ita in multis obtinuisse locis, ut etiam non relicto vicario absentes ex iusta causâ fructus tamen perciperent, aut saltem partem, tradit Abbas *ad d. §. qui vero num. 31.* Sed per Concilium Trid. huiusmodi consuetudines sunt abrogatæ, quòd requirit residentiam, *sess. 24. cap. 12. de Reformat.* Dedit tamen aliquod absentia tempus, de quo libro III.

Vicarius hic revocatur ad libitum eius, qui dedit. Item morte eiusdem, aut eo ab officio remoto cessat vicarii huius officium, cum ab illo pendeat, cuius vices gerit, *c. 1. eod. in 6.* Abbas *d. §. qui vero n. 19.*

TITULUS XXIX

De Officio & Potestate Judicis delegati

SUMMARIUM.

1. Index alius ordinarius, alius delegatus.
2. Delegatus differt à iudice dato.
3. Quis deleet.
4. Delegatus an subdeleet.
5. Delegatus summi Pont. rectè subdeleet.
6. Delegatus à Legato S. P. an subdeleet.
7. Subdeleet, cui potestas ea commissa.
8. Item cui delegata causarum universitas.
9. Quis delegandus.
10. Legato Pontificis an liceat minorem delegare.
11. Delegandus non nisi in dignitate positus, vel ad hoc in Concilio deputatus.
12. Et intra diocesi litigantium, & quando extra eam causâ delegari possit.